

6-36 Aylık Çocuklarda Edim Bilim Gelişimi

Özet. Dilbiliminde dil edinimi, ses bilgisi, biçim bilgisi, cümle bilgisi ve anlam bilgisi ve anadilin edim bilgisi bakımından gelişimi olarak incelenir. Anne karında başlayan, okul öncesi dönemde gelişen ve ömür boyu süren bir edinimdir. Her insanın kalıtım ve çevre özellikleri farklı olduğu için bu süreç çocuğun bilişsel, biyolojik, duyuşsal ve toplumsal şartlarına göre değişkenlik gösterir. Dil ediniminin sosyal temeli çevresel girdidir ve dil gelişimi çocuğun belirli yaşlarda belirli evrelerden geçip dil kullanımında olgunlaşması olarak ele alınır. Çocuklar içinde buldukları sosyal yapıda dilin kurallarının yanı sıra, hangi amaçla kullanıldığını da öğrenir. Çocukların ana dillerini edinmeleri ve o dili çeşitli bağlamlarda nasıl kullanacaklarını öğrenmeleri, o dilin kullanıldığı kültürde yaşamalarıyla mümkün olabilir. Dil çocuk için bir iletişim aracıdır ve çocuklar dili daha iyi kullanan yetişkinlerle sosyalleşerek dili daha kapsamlı kullanabilir. Her kültürde dilin sosyal kullanımının nezaket, dinleyicinin anlayacağı şekilde konuşma, konuşma sırasını bekleme, konuşmayı başlatma ve sürdürme, konuşma sırasındaki jest ve mimikler gibi bazı kuralları vardır ve bu sosyal kurallar erken çocukluk döneminde gelişir. Çocuğun dil öncesi dönemden başlayarak tek sözcük, iki sözcük ve dilbilgisi döneminde edim bilgisinin nasıl geliştiği, dili nasıl kullanacağını ne şekilde öğrendiği üzerine yapılan çalışmaların ülkemizde az sayıda olduğu ve son yıllarda yapılan çalışmaların genelinde Türk ailelerinde anne ve babaların çocukla etkileşimini, çocuğa yönelttikleri dili analiz eden çalışmalar olduğu görülmüştür. Bu çalışmada uzun süreli yapılan gözlemler sonucunda çocukların 6. ayından itibaren edim değerlendirmesi yapılmak istenmiş, ikisi ev ortamında dokuzu kreşte iki buçuk yıl boyunca gözlemlenen 11 çocuğun 6-36 ayları arasında dili nasıl kullanacağını öğrenme süreçleri gözlemlenmiştir. Gözlem kayıtları 15'er gün arayla ayda iki defa alınmıştır. Doğal gözlem yöntemi uygulanmış, dışarıdan hiçbir müdahale yapılmadan doğal ortamda 1 saat çocukların ses ve görüntü kayıtları alınmış, elde edilen veriler bu konuda yapılan çalışmalarda elde edilen verilerle karşılaştırılmış, benzerlikler ve farklılıklar tespit edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: 6-36 aylık çocuklar, edim bilgisi, Türkçe, dil edinimi.

DOI: <https://doi.org/10.32523/2616-6887/2020-133-4-36-43>

Received: 08.11.2020 / Approved: 15.12.2020

Giriş. Onursal-Ayırır (2016: 143), edimbilimin temelini, bir dil felsefecisi olan John Langshaw Austin'in 1955'te Harvard Üniversitesinde verdiği derslerin oluşturduğunu söyler. Searle (2000: 95), edimin gerçekleşmesinin sosyal iletişimle mümkün olabileceğini ifade eder. Yaylagül (2015: 327), edimbilimsel çalışmanın, insanların demek istedikleri şeylerin yorumunu, bağlamın söylendiği şeyi nasıl etkilediğini kapsadığını belirtir. Korkut (2017: 76), her sözün

aynı zamanda bir edim olduğunu, Trawich-Smith (2000: 266); edim bilim kurallarının kültürden kültüre farklılık göstermesine rağmen dilin sosyal kullanım özelliklerinin çoğunun çocuklukta edinildiğini, Tomasello (1992: 216), dilin sosyal bir olay olduğunu, edim bilgisine sahip olmayan bir çocuğun dil gelişiminin de yavaş olacağını ifade eder. Bloom & Lahey (1978: 261), dil gelişiminin başlarında çocukların sözcüklerinin anlamlarını, ne demek istediklerini anlamının

zor olduğunu, yüz ifadelerinin ve jestlerinin bağlamın anlaşılması için ipucu oluşturduğunu, Özçalışkan & Hodges (2016: 85), jestlerin dil öğrenme sürecinde önemli rol oynadığını, sözlü dil gelişiminde gösterici jestlerin nesnelere ismini öğrenmeyi kolaylaştırdığını söyler. O'Neill (2007: 215), erken çocukluk dönemi edim bilim çalışmalarından (Bates, Camaioni, Volterra, 1975; Dale, 1980) aktardığına göre çocukların dokuz ve on aylarında isteklerini söyleme, reddetme, cevap verme, selamlama gibi edimsel işlevler için jest ve mimik kullandığını, 24. aya geldiklerinde temel ve merkezi iletişim becerilerinde ustalaştıklarını ve edimsel dil becerilerinde artış olduğunu, çeşitli konular hakkında tartışma, söyleneni sorgulama kullanımlarının ortaya çıktığını söyler. Piaget (1999: 35)'e göre dil, çocuğa kendi edimlerini anlatmaya izin verirken, aynı zamanda ona geçmişini yeniden kurma olanağı da sağlar, çocuk dil yardımıyla önceki davranışlarını hatırlar ve henüz gerçekleşmemiş yeni edimleri önceden sezer, bazen bunları eylem haline getirmeden onların yerine yalnız sözleri yerleştirir. Topbaş ve Maviş (2005: 123), edim bilgisinin çocuğun dil gelişiminde dil öğrenmesinin yönünü ve oranını etkileyen önemli bir motive edici olduğunu ifade eder. Dilin çocuk için bir iletişim aracı olduğunu söyleyen Topbaş ve Maviş (2005: 137), çocukların ana dillerini edinmelerinin ve o dili çeşitli bağlamlarda nasıl kullanacaklarını bilmenin, o dilin kullanıldığı kültürde yaşamalarıyla mümkün olabileceğini belirtir. Ülkemizde çocukların edim bilgisi gelişimiyle ilgili çalışmaların az olmasından yola çıkılarak 6-36 ay arası 11 çocuk üzerinde iki buçuk yıl boyunca 15'er gün arayla bir saat kayıt almak suretiyle çocukların verileri değerlendirilmiş ve edim bilgisi gelişimi üzerine bazı sonuçlara varılmıştır. Etik nedenlerden dolayı veri sonuçları değerlendirilirken gözlemlenen çocukların isimleri verilmemiş, adlarının baş harfleri kullanılmıştır.

Veriler ve Değerlendirmesi. Verileri alınan çocukların ifadelerinde edim bilgisinin gelişimi incelenmiş; verilerde gösterici ve ikonik jestlerin başlangıcı ve devamlılığı, rica etme, reddetme, sıra bekleme, söz verme, öyküleme, konuşulan kişiye göre ifade değişimi, konuşmayı başlatma

ve sürdürme gibi sosyal becerilerin gelişip gelişmediği, hangi aylarda geliştiği araştırılmıştır. Konuyla ilgili dünya dilleri ve Türkçe üzerinde yapılan çalışmalarla paralel olan ve çalışmalara ters düşen bulgular karşılaştırılmıştır. Çocuk dilinde edim bilgisinin gelişiminin incelendiği 6-36 ay arasında yapılan gözlem kayıtlarında çocuğun yetişkinlerin hareketlerini izlemeye ve sonrasında taklit etmeye başladığını gösteren ilk belirtiler, 9. ayda tespit edilmiştir. 6-9 ayları arasında çocuklarda ses bilgisi edinimi görülmüş, ilk kez 9. ayda K'nin dış dünyayı algıladığını gösteren belirtiler tespit edilmiştir. "alkış" dendiğinde ellerini çırpan, "çak" dendiğinde elini uzatan kişinin avucuna vuran K'nin, bu ay aynı zamanda ailedeki tüm erkek bireyler için *baba* sözcüğünü kullandığı görülmüştür. A'nın ise ilk tepkileri 10. ayda ortaya çıkmış, 9. ayda K'nin yaptığı gibi "çak" dendiğinde avuca vurma hareketini yaptığı gözlemlenmiştir. Yetişkin hareketlerinin taklit edildiğini gösteren bu ilk jestlerin ardından ilk gösterici jestlerin 10. ayda başladığı, K'nin çizgi film açtırmak için eliyle bilgisayarı göstermesiyle anlaşılmıştır. 10. ayda yetişkin davranışlarının taklidinin devam ettiği görülmüş, K'nin "merhaba" dendiğinde elini uzattığı ve "gol yap oğlum" dendiğinde ayağını topa doğru uzattığı, 11. ayda babasına kollarını uzatarak onu almasını istediğini ifade ettiği ve A'nın annesini taklit ederek *a a* dediği gözlemlenmiştir. İlk anlamlı sözcüğü *baba* olan A ve K'nin bu sözcüğü kullanarak farklı işlevlerde cümle benzeri yapılar oluşturdukları tespit edilmiştir. Dil öncesi dönemde dış dünyayı algıladıklarını tepkileriyle gösteren A ve K'nin jest ve mimiklerinin genellikle isteklerini anlatmadığı, onlardan isteneni anladıklarını gösterdiği görülmüş ve yetişkin jestlerini, mimiklerini taklit ettikleri tespit edilmiştir.

Tek sözcük döneminde K'nin 11. ayda, A'nın 12. ayda başlayan sözcük edinimiyle birlikte jest ve mimik kullanımına da devam ettikleri, jest ve mimiği kendilerini ifade etmek, isteklerini anlatmak için kullandıkları tespit edilmiştir. A'nın ve K'nin tek sözcük döneminde onlarla ilgilenen, bakımlarını yapan kişilerin değişmesiyle birlikte söz varlıklarının ve edimlerinin değiştiği, A'nın anneannesi namaz kıldığı ve dua ettiği için *emiin*

“âmin” sözcüğünü edindiği ve anneannesi gibi namaz kılıp dua eder gibi yaptığı tespit edilmiştir. Aile üyelerinin birbirlerine seslenme şeklerinden etkilendikleri ve *anne*, *baba* yerine annelerinin ya da babalarının isimlerini söyledikleri görülmüştür.

Topbaş ve Maviş (2005: 133), çocukların iletişim amaçlarını sınıflandırdıkları çalışmada “söz öncesi dönem” (dil öncesi dönem) olarak adlandırdıkları dönemde çocuğun dikkat çekmek için bağırıldığını, istediği oyuncu eliyle göstererek ilgi aradığını, karşılaştığı kişiyle göz kontağı kurup gülümseyerek selamlaştığını, elini sallayarak vedalaştığını, isteklerini göstererek bildirdiğini, istemediği bir nesne olduğunda eliyle itip reddettiğini, gülümseyerek hoşnut olduğunu, başını iki yana sallayarak hoşnut olmadığını belirttiğini, ünlemlerle yanıt verdiğini belirtir. K’nin babasının onu almasını istediğinde kollarını uzatması, istemediğinde uzanan eli itmesi, A’nın annesini taklit ederek *a a* demesi, yürümek istediğinde elini uzatıp yürüme isteğini belirtmesi bu görüşü doğrular. Topbaş ve Maviş (2005: 133), tek sözcük döneminde çocuğun oyuncuğun adını söyleyerek adlandırma yaptığını, yetişkin sözcüklerini tekrarladığını, basit iki sözcüklü birleşimlerle sözlü yanıt verdiğini, “ne” sorusunu sorarak sorgulama yaptığını söyler. Verilerde 18. aya kadar “ne” sorusu görülmemiştir; ama A’nın ve K’nin aile bireylerini adlandırmaları, 13. ayda A’nın annesini taklit ederek *öhö öhö*, 17. ayda dedesinin uyuma sesini taklit ederek *kaov* demesi ve A’nın 16. ayda ürettiği *kafi* “kapı” sözcüğü, 15. ayda A’nın *anne koktu* “anne, korktum”, *enenne dee* “anneanne gel”, K’nin 16. ayda *abba aooo* “abla alo” iki sözcüklü birleşimleri bu görüşü doğrular.

Baykoç-Dönmez ve Arı (1992: 119), iki sözcük dönemi olan 18-24 ayları arasında çocuğun yeni sözcükler kazanırken yeni deneyimler edindiğini ve yetişkinlerden öğrendiği sözcükleri genellikle monolog konuşmalarda tekrarladığını ve uydurma sözcükler ürettiğini söyler. Uydurma sözcüklerin bu dönemde çocuklar için dilde akıcılık sağladığını ve anlamlı olarak kullanılan sözcüklerin dönemin sonu olan 24. aya kadar sayısının artacağını, hareketlerle anlatımdan çok sözcüklerle anlatımın görüleceğini belirtir.

Temel vd. (2014: 158), dilin sosyal kurallarının 18. aydan sonra çocuk tarafından edinileceğini söyler. Uzuner (2002: 154), iki sözcük döneminde çocuğun sözcükler ve cümlelerle kendini ifade ettiği ikinci evreye girdiğini ve bu evrenin geçiş evresi olduğunu belirtir. Çocuğun istediği nesnelere elde etmek, hayal dünyasını yaratmak için sözlü ifadeler kullanmaya başladığını, kişisel duygularını, hoşnut olduğunu ya da hoşnutsuzluğunu cümlelerle ifade edebileceğini söyler. Dil öncesi dönemde ve tek sözcük döneminde çocukların kendilerini ifade etme şekli genellikle jest ve mimik şeklindeyken iki sözcük döneminde cümlelerle kendilerini ifade etmeye başlamaları Uzuner (2002: 154)’in görüşleriyle paralellik gösterir; ancak A’nın sözlü iletişimi artarken jest ve mimiklerle de bu ifadeleri zenginleştirdiği, K’nin daha çok jest ve mimiğe yönelip sözcük üretimi yapmaktan kaçındığı görülmüştür. A’nın daha önce hareketlerle ifade ettiği reddetme ifadesini bu ay kabul etmediğini göstermek için sözlü ifade kullandığı, ilgi çekmek için rol yaptığı, başarılı olamadığı durumlarda isteğine ulaşmak için çözüm ürettiği görülmüştür. Topbaş ve Maviş (2005: 133), iki sözcük ve dil bilgisi gelişim dönemini birlikte “söz düzeyi” olarak göstermiş ve bu dönemde çocuğun bir yapbozun nasıl yapılacağına dair yorum yapabileceğini, rüyalarını anlatıp gelecek planlarıyla ilgili hayallerini söyleyebileceğini, o gün olan olaylar hakkında bilgi verebileceğini belirtmiştir. İki sözcük döneminde henüz “yorumlama”, “hayal kurma” ya da “rüyalarını anlatma” gibi özellikler görülmemiş; ama 19. ayda A’nın *kaa yaayoo* “kar yağıyor”, *kapi kabati* “kapıyı kapattım”, *pilse didecek* “Serpil gidecek” cümlelerinde anlamlı ya da yakın geçmişte olan ve henüz yapılmamış olaylar hakkında “bilgi verme” özelliğini kazandığı tespit edilmiştir.

O’Neill (2007: 215), 24. aydan itibaren edimsel dil becerilerinde artış olduğunu, söyleneni sorgulama kullanımlarının ortaya çıktığını, çocukların istemedikleri konular hakkında tartışabileceğini, konuşma konuları açıp konuşmayı başlatabileceğini, konuşmak için sıranın kendisine gelmesini bekleyebileceğini, dilin sosyal kullanımındaki kibarlıkları kullanabileceğini söyler. 24. ayda başlayan

dilbilgisi gelişim döneminde A'nın dilde nezaket kurallarını öğrenmeye başladığını gösteren *buuyun çakla* "buyurun çikolata" cümlesi dikkat çeker. 28. aydan itibaren çocukların cümlelerinde gelecek planlarıyla ilgili "bilgi verme" işlevini kazandıkları, "ne", "nereye", "nerede" gibi sorularla "sorgulama" yaptıkları, doğru bulmadıkları bir konuda arkadaşlarını "uyarma" ve bildikleri bir konunun doğruluğunun onaylanması için "onay isteme" işlevini edindikleri görülmüştür. 29. ayda Y'nin *bana da ver Emineciim* "bana da ver Emineciğim" cümlesiyle "rica etme" işlevinin yavaş yavaş kazanıldığı gözlemlenmiş, tam nezaket içeren rica cümlesi 31. ayda EM'nin *detiği misin* "getirir misin" cümlesinde tespit edilmiş, 32. ayda YA'nın *bunu veğiğ misin* "bunu verir misin", *öoletmenim, kesee misin* "öğretmenim keser misin", yine *söolee misin öoletmenim* "yine söyler misin öğretmenim" cümlelerinde bu işlevin arttığı görülmüş ve en fazla nezaket ifadesi 36. ayda tespit edilmiştir. Keklik (2015: 39), yapılan gözlemlerin dil edinme yetisinin insan beynine üç yılda işlendiğini gösterdiğini, bu süre içerisinde çocuğun yeni sözcükler öğrenmesinin yanı sıra bildiği ama yanlış kullandığı sözcükleri de düzelttiğini, çocuğun 36. aya geldiğinde dil öğrenme yeteneğinin oldukça gelişmiş olacağını belirtir. Aksu-Koç ve Ketrez (2016: 23), 36 aylık bir çocuğun, yetişkin diline çok benzeyen bir dille konuştuğunu, yaptıkları hakkında konuşup seyrettiği bir filmi dinlediği bir hikâyeyi anlatabileceğini ifade eder. Uzuner (2002: 154), dil bilgisi gelişim döneminin ilk aylarında çocukların geçiş evresi olarak nitelendirdiği ikinci evrede olduğunu, 36. ay civarında üçüncü evreye girdiklerini söyler ve çocuğun düşünsel olarak geliştiğini, diğer insanlarla etkileşmek için dili kullanmayı öğrendiğini belirtir. Çocukların çok sözcüklü cümleler kurduğu dil bilgisi gelişim döneminde 30. aydan itibaren cümlelerin işlevinin artması, yetişkin cümlelerine benzer ifadeler kullanmaları Uzuner'in görüşleriyle paralellik gösterir. Çocukların daha çok emirler vererek isteklerini yaptırtdıkları dönem olan tek sözcük döneminde dili, Ekmeççi (1987: 34)'nin söylediği gibi "araç işlevi" şeklinde kullandıkları, 36. ayda çocuklarda bilgi sunma işlevinin

geliştiği; öğrendikleri dille yaşadıkları olaylar hakkında bilgi verdikleri, uygun görmedikleri olaylara itiraz ettikleri ve hayallerini anlattıkları görülmüştür.

Sonuç. Dil ediniminin başlangıcında istediklerini ya da istemediklerini belirtmek için jest ve mimikleri kullanan çocukların söz varlıkları geliştikçe dili araç işlevinde kullandıkları görülür. Sözcük üretiminden önce arkadaşının elindeki oyuncacı çekip alma, hiçbir eşyasını paylaşmama gibi jestlerle ifade ettikleri "benmerkezci" yapıları, 25. aydan itibaren görülmeye başlanmış, 35. aydan sonra azaldığı tespit edilmiş ve 36. ayda görülmemiştir. 30. aydan sonra işlev açısından zenginleşen çocuk ifadelerinde sahip oldukları eşyalar, özellikler hakkında bilgi verdikleri, uygun bulmadıkları durumlarda memnuniyetsizliklerini ifade ettikleri, onlara yapılanı uygun bulmayıp şikâyet ettikleri, olayların nedenleri hakkında açıklama yaptıkları, beğenmedikleri ya da istemedikleri durumlarda itiraz ettikleri, kendilerinden yapılması istenen şeyi yapmayı reddettikleri, yaşanan, yaşanmakta ya da yaşanacak olan olaylar hakkında bilgi verdikleri, konuşma konuları başlatıp konuyu sürdürebildikleri, çeşitli konular hakkında tartışma yapabildikleri ve seyrettikleri bir filmi, onlara anlatılan bir hikâyeyi anlatabildikleri, öğretilen bir şarkıyı söyleyebildikleri görülmüştür.

31. ayda bu işlevlere ek olarak yapılmasını istedikleri bir konuda ısrar ettikleri, söyledikleri yapılmazsa kötü şeyler olabileceğini ima ettiklerini ifade eden tehdit içeren cümleler kurdukları, dikkati kendi üstlerine çekmek için, diğerlerinden daha iyi, daha başarılı olduklarını göstermek için ifadeler ürettikleri; 32. ayda bir işi yapmak için izin istedikleri, bir konu hakkında kişisel fikirlerini söyledikleri tespit edilmiştir. İlk kez 33. ayda ne olmak ya da ne yapmak istediklerine dair hayallerini anlattıkları ve 34. ayda konuşmak ya da istedikleri bir oyuncakla oynamak için birbirlerini beklemeleri gerektiğini öğrendiklerini ifade eden sıra verme ya da sıra isteme işlevi ve şaşırtdıklarını, böyle bir olayı daha önce hiç görmediklerini anlatan şaşırma ifadesi içeren cümleler kullandıkları tespit edilmiştir. Çocuğun yetişkin dilini

öğrenmeye geçiş aşamasında en fazla işlevin görüldüğü ayın 36. ay olduğu, öyküleme işlevini daha çok kullandıkları, oyun oynarken arkadaşına ne yapması gerektiğini anlatarak rol verme işlevi edindikleri, istediklerinin yapılması için yönlendirme yaptıkları ve emir

verdikleri, kendilerini daha açık ve net ifade ettikleri görülmüştür. Dilde işlevin 36. aydan itibaren arttığı ve çocukların hayallerini, kendi dünyalarını anlattığı ve olayları yaşayarak, çevreyle etkileşimde bulunarak edindikleri bilgiyi sunmaya başladıkları tespit edilmiştir

Kaynakça

1. Aksu-Koç, A. ve Ketrez, F. N. Anadili gelişimi. Aklın çocuk hali, zihin gelişimi araştırmaları [Native Language Development. Children's state of mind, studies of mental development] (Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2016).
2. Baykoç-Dönmez N. ve Arı M. 12-30 aylık Türk çocuklarında dilin kazanılması [Language Proficiency of Turkish Children at 12-30 Months] (G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Ankara, 1992).
3. Bloom L. Lahey M. Language development and language disorders (Wiley and Sons, New York, 1978).
4. Ekmekçi Ö. Dil edinimi ve gelişiminin dilbilim kurallarına dayalı olarak incelenmesi [Expertise in language acquisition and development based on linguistic rules] (Hacettepe University Publication, Ankara, 1987).
5. Keklik S. Çocukta dil edinimi [Language acquisition of a child] (Türk Dil Kurumu, Ankara, 2015).
6. Korkut E. Söz ve kimlik [A word and Identity] (Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017).
7. O'Neill D. K. The language use inventory for young children: a parent report measure of pragmatic language development for 18 to 47 months old children. Journal of Speech Language and Hearing Reserch. 2007, pp. 214-228.
8. Onursal-Ayırır İ. Edimbilim ve dil öğretimi. Dil bilimleri ve dil öğretimi [Pragmatics and language learning. Linguistics and Language Learning] (Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016).
9. Özçalışkan Ş. ve Hodges L. E. Jestlerin çocukların dilsel ve bilişsel gelişimindeki rolü Aklın çocuk hali, zihin gelişimi araştırmaları [The role of gestures in the linguistic and cognitive development of children Psychological state of the child, studies of mental development] (Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2016).
10. Piaget J. Çocukta zihinsel gelişim [Mental development of a child] (Cem Yayınevi, İstanbul, 1999).
11. Searle R. J. Söz edimleri. Bir dil felsefesi denemesi [Speech Actions. An Essay on the Philosophy of Language] (Ayraç Yayınevi, Ankara, 2000).
12. Temel F. Z. Erken çocuklukta dil edinimi [Language acquisition in early childhood] (Vize Yayınları, Ankara, 2014).
13. Tomasello M. Brooks P. J. Early syntactic development (Psychology Press, London and New York, 1999).
14. Topbaş S. ve Maviş İ. Edimbilgisi gelişimi Dil ve Kavram Gelişimi [Developing Pragmatics Language and Concept Development] (Kök Yayıncılık, Ankara, 2005).
15. Trawich-Smith J. W. Early childhood development: a multicultural perspective (Merrill, Michigan, 2000).
16. Uzuner Y. Pragmatik gelişim Çocukta Dil ve Kavram Gelişimi [Pragmatic development Language and concept development of a child] (Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 2002).
17. Yaylagül Ö. Göstergebilim ve dilbilim [Semiotics and Linguistics] (Hece Yayınları, Ankara, 2015).

Vildan Oncul

Ondokuz Mayıs University, Samsun, Turkey

Development of Pragmatic Competence in 6-36 Months Old Children

Abstract. In linguistics, language acquisition is examined as its development in terms of phonology, phonetics, morphology, semantic knowledge, sentence knowledge, and the performance of the mother tongue. It is an acquisition that begins in the womb, develops in the preschool period and lasts a lifetime. As each person's inheritance and environmental characteristics are different, this process varies according to the cognitive, biological, emotional and social conditions of the child. The social basis of language acquisition is environmental input, and language development is treated as the child's maturation in language use by passing through certain stages at certain ages. Children learn the rules of language in their social structure as well as for what purpose they are used. It may be possible for children to acquire their mother tongue and learn how to use that language in various contexts, by living in the culture where that language is used. Language is a means of communication for the child, and children can use language more extensively by socializing with adults who use language better. Social use of language in every culture has some rules such as politeness, speaking in a way that the listener understands, waiting for the order of speech, starting and continuing the conversation, gestures and gestures during the conversation, and these social rules develop in early childhood. It has been observed that there are few studies in our country on how the child developed his / her knowledge of single word, two words and grammar period starting from the pre-language period, and how he / she learned how to use the language. In recent years, it has been found that the majority of studies have been done to analyze the interaction of parents with children in Turkish families and the language directed towards the child by the parents. In this study, as a result of long-term observations, performance assessment of children was requested from 6 months from birth. The processes of learning how to use language have been observed in 11 children between 6-36 months; two of these children have been observed in a home setting, nine of them in a nursery for two and a half years. Observation records have been taken twice a month, with an interval of 15 days. The natural observation method has been applied, the audio and video recordings of the children were taken for 1 hour in the natural environment without any external intervention, the data obtained has been determined by the data obtained in the studies on this subject, and similarities and differences have been tried to be determined.

Key words: 6-36 month old children, performance knowledge, Turkish, language acquisition.

References

1. Aksu-Koç, A. ve Ketrez, F. N. Anadili gelişimi. Aklın çocuk hali, zihin gelişimi araştırmaları [Native Language Development. Children's state of mind, studies of mental development] (Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2016). [in Turkish].
2. Baykoç-Dönmez N. ve Arı M. 12-30 aylık Türk çocuklarında dilin kazanılması [Language Proficiency of Turkish Children at 12-30 Months] (G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Ankara, 1992). [in Turkish].
3. Bloom L. Lahey M. Language development and language disorders (Wiley and Sons, New York, 1978). [in Turkish].
4. Ekmekçi Ö. Dil edinimi ve gelişiminin dilbilim kurallarına dayalı olarak incelenmesi [Expertise in language acquisition and development based on linguistic rules] (Hacettepe University Publication, Ankara, 1987). [in Turkish].
5. Keklik S. Çocukta dil edinimi [Language acquisition of a child] (Türk Dil Kurumu, Ankara, 2015). [in Turkish].
6. Korkut E. Söz ve kimlik [A word and Identity] (Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017). [in Turkish].

7. O'Neill D. K. The language use inventory for young children: a parent report measure of pragmatic language development for 18 to 47 months old children. *Journal of Speech Language and Hearing Research*. 2007, pp. 214-228.
8. Onursal-Ayırır İ. Edimbilim ve dil öğretimi. Dil bilimleri ve dil öğretimi [Pragmatics and language learning. *Linguistics and Language Learning*] (Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016). [in Turkish].
9. Özçalışkan Ş. ve Hodges L. E. Jestlerin çocukların dilsel ve bilişsel gelişimindeki rolü Aklın çocuk hali, zihin gelişimi araştırmaları [The role of gestures in the linguistic and cognitive development of children Psychological state of the child, studies of mental development] (Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2016). [in Turkish].
10. Piaget J. Çocukta zihinsel gelişim [Mental development of a child] (Cem Yayınevi, İstanbul, 1999). [in Turkish].
11. Searle R. J. Söz edimleri. Bir dil felsefesi denemesi [Speech Actions. An Essay on the Philosophy of Language] (Ayraç Yayınevi, Ankara, 2000). [in Turkish].
12. Temel F. Z. Erken çocuklukta dil edinimi [Language acquisition in early childhood] (Vize Yayınları, Ankara, 2014). [in Turkish].
13. Tomasello M. Brooks P. J. Early syntactic development (Psychology Press, London and New York, 1999). [in Turkish].
14. Topbaş S. ve Maviş İ. Edimbilgisi gelişimi Dil ve Kavram Gelişimi [Developing Pragmatics Language and Concept Development] (Kök Yayıncılık, Ankara, 2005). [in Turkish].
15. Trawich-Smith J. W. Early childhood development: a multicultural perspective (Merrill, Michigan, 2000).
16. Uzuner Y. Pragmatik gelişim Çocukta Dil ve Kavram Gelişimi [Pragmatic development Language and concept development of a child] (Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 2002). [in Turkish].
17. Yaylagül Ö. Göstergebilim ve dilbilim [Semiotics and Linguistics] (Hece Yayınları, Ankara, 2015). [in Turkish].

Вильдан Онджул

Университет Ондокуз-Майис, Самсун, Турция

Развитие прагматической компетентности у детей в возрасте 6-36 месяцев

Аннотация. В лингвистике освоение языка оценивается с точки зрения его развития в фонологии, фонетике, морфологии, семантических знаниях, знании предложений, а также в аспекте владения родным языком. Это освоение начинается в утробе матери, развивается в дошкольный период и длится всю жизнь. Поскольку у каждого человека свои наследственные и внешние особенности, этот процесс варьируется в зависимости от когнитивных, биологических, эмоциональных и социальных условий ребенка. Социальной основой овладения языком является вклад окружающей среды, а развитие языка рассматривается как созревание ребенка в процессе использования языка путем прохождения определенных этапов в определенном возрасте. Дети изучают правила языка в своей социальной среде. Также они узнают о том, с какой целью используются данные правила. Дети могут овладеть родным языком и научиться пользоваться им при различных обстоятельствах, проживая в среде, где используется этот язык. Язык является средством общения для ребенка, и дети могут более широко его использовать, общаясь с взрослыми, которые лучше владеют им. Социальное использование языка в каждой культуре имеет некоторые правила, например, вежливость, общение в понятной для слушателя форме, соблюдение последовательности речи, начало и продолжение разговора, использование жестов во время разговора. Эти социальные правила формируются еще в раннем детстве. Было отмечено, что в нашей стране мало исследований о том, как ребенок развива-

ет свои знания об одном слове, двух словах и грамматическом интервале, начиная с предъязыкового периода, и как он научился пользоваться языком. В последние годы было установлено, что большинство исследований было проведено с целью анализа взаимодействия родителей с детьми в турецких семьях и использования языка родителями в отношении ребенка. В этом исследовании, в результате длительных наблюдений, была запрошена оценка работы детей, начиная с 6 месяцев от момента рождения. Процессы изучения языка наблюдались у 11 детей в возрасте от 6 до 36 месяцев; двое из них наблюдались в домашней обстановке, девять из них в течение двух с половиной лет в детском саду. Записи наблюдений проводились дважды в месяц с интервалом в 15 дней. В ходе исследования применялся метод естественного наблюдения. Аудио- и видеозаписи детей производились в течение 1 часа в естественной среде без какого-либо внешнего вмешательства. Результаты основывались на данных, полученных в ходе исследования по данной тематике, а также была предпринята попытка определить сходства и различия.

Ключевые слова: дети в возрасте 6-36 месяцев, успеваемость, турецкий язык, овладение языком.

Information about authors:

Öncül Vildan – Öğretim Görevlisi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Kurupelit yerleşkesi Atakum, Samsun, Türkiye.

Onjul Vildan – Lecturer, Ondokuz Mayıs University, Kurupelit Campus Atakum, Samsun, Turkey.

Онджул Вильдан – преподаватель университета Ондокуз-Майис, Самсун, Турция.